

DE FAMILIE “VAN MONTMORENCY-NEVELE”

Filips II van Montmorency-Nevele – de graaf van Horn

De terechtstelling van Egmont en Horn in de kunst

Tijdens het gouverneurschap van de hertog van Alva, verspreiden zijn tegenstanders in 1569 een prent met als titel “Alva's troon”. Het was een allegorische voorstelling van de geschiedenis van de opstand in de Nederlanden en de bloedige onderdrukking ervan.

Na het aflopen van het “Twaalfjarig bestand” (1609-1621) wordt de strijd tussen Spanje en de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden hervat en vanaf dan krijgt de afbeelding een tweede leven door een nieuwe prent van de Middelburgse artiest Jan Pietersz. van de Venne uit 1622 die zich liet inspireren door de originele prenten uit de 15de eeuw.

De nieuwe allegorische voorstelling werd zeer populair. Er zijn op dit ogenblik nog een twintigtal schilderijen bekend die gebaseerd zijn op het werk van van de Venne o.m. in Deutsche Historische Museum (Berlijn), het Zeeuws Museum (Middelburg), het Centraal Museum (Utrecht), het Prinsenhof (Delft), het Museum voor Schone Kunsten (Brussel), het STAM (Gent), het kasteel van Beloeil en het kasteel van Ooidonk.

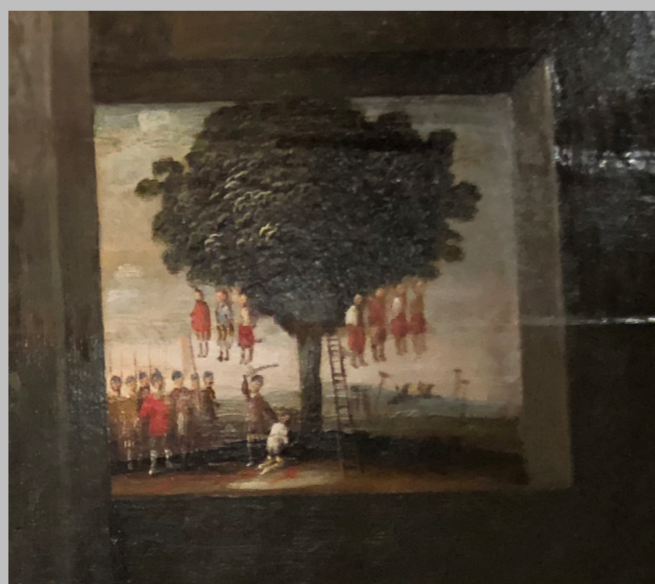


De hertog Alva zit links op een troon, omringd door edelen en geestelijken die hem slechte raad geven. Voor Alva knielen zeventien geketend vrouwen, waarvan enkele met een wapenschild. Zij zijn verpersoonlijken de Zeventien Provinciën. Voor hun ogen verscheurt Alva een charter; andere verscheurde charters liggen op de vloer.



Links achter hem staat kardinaal Granvelle die hem met een blaasbalg wraak en moordlust inblaast.

De duivel boven hen spiegelt hun als beloning de keizerkroon en de pauselijke tiara voor.



Achter de vrouwen staan vertegenwoordigers van de adel en de statenvergaderingen. Zij staan op palen in plaats van op voeten en houden de hand voor de mond om hun vrees om te bewegen en te spreken aan te tonen. Zo hopen ze een confrontatie met de 'Bloedraad' te ontlopen. Door de ramen is te zien dat er enkele terechtstellingen worden uitgevoerd o.m. de onthoofding van de graven Egmont en Horn. Een talrijke menigte staat rond het schavot vanwaar het bloed in een vijver vloeit waaruit de landvoogdes Margaretha van Parma de geconfisqueerde goederen vist. Bij sommige versies staat een spaarpot op de trede naast de troon van Alva, een verwijzing naar de geldhonger van de hertog.